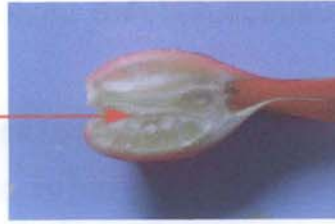

เมล็ด เมล็ดอ่อนๆสีขาว เมล็ดแก่สีดำ

เมล็ดภายในผล

ประโยชน์ ดอกและลำต้น ประคบสวयงาม ปลุกเป็นไม้ประดับ ในมาเลเซีย อินเดีย และฟิลิปปินส์ใช้ หน่ออ่อนใส่แกง เป็นผัก

ลำต้น คั้นน้ำดื่มแก้บิด

เหง้า ใช้คั้นกับเนื้อสัตว์ คั้นขับปัสสาวะ นำเชื้อในทางเดินปัสสาวะ แก้บวม น้ำ ตกขาว นำ พยาธิใช้คั้นเอาน้ำล้างแผล ใช้ตำพอกแผลอักเสบมีหนอง คั้นน้ำใช้เป็นยาระบาย ใช้รับประทาน กับพริก แก้ไอ เหง้าสดมีพิษไม่ควรรับประทานมากเกินไป แก้ได้โดยการคั้นน้ำข้าวเย็นๆทุกๆ 15 นาที

ราก ใช้รากสดสีขาว 30-60 กรัม คั้นกับหมูรับประทานวันละ 2 ครั้งแก้ไอกรน ริดสีดวง ทวารมีหนอง ใช้เป็นยาขับ ขับเสมหะ ช่วยย่อยอาหาร ขับพยาธิ แก้โรคผิวหนัง แก้พิษงูกัด

ค้างคาวดำ

ชื่อพื้นเมือง ค้างคาวดำ หนวดควาย

ชื่อสามัญ Bat Lily

ชื่อวิทยาศาสตร์ Tacca chandrieri

ชื่อวงศ์ TACCA SPP

ลักษณะวิสัย ไม้ล้มลุก

ต้น ต้นค้ำคาวค้ำมีใบที่เป็นกาบเล็กๆเรียงสลับกัน ลำต้นใต้ดินสะสมอาหาร เจริญเติบโตเป็นกอ สูงประมาณ 30-60 cm ทุกส่วนอวบน้ำ

ดอก ดอกของต้นค้ำคาวค้ำ ช่อดอกสีม่วงคล้ำ ชูสูงถึง 70 cm แต่ละช่อดอกมีดอกย่อยอยู่ภายในอีก 4-25 ดอก ใบประดับรองรับช่อดอก 2 คู่ และแต่ละช่อยังมีกาบรองดอกที่กลายเป็นเส้นรยางค์ยาวจำนวนมาก แต่ละดอกมีกลีบรวม 6 กลีบ เมื่อกลายเป็นผล วงกลีบรวมจะขยายขนาดขึ้น บรรจุเมล็ดจำนวนมาก

ใบ ใบรูปรีเรียวแหลม มีรอยบ่นของเส้นใบสีเขียวคล้ำก้านยาว ลำต้นหนึ่งมีประมาณ 6 ใบ ใบมีขนาดกว้างประมาณ 12-18 cm ยาวประมาณ 30 - 45 cm

การขยายพันธุ์ หัว แยกกอ ใช้เมล็ด ชอบดินร่วน ระบายน้ำดี

ประโยชน์ เป็นไม้ประดับสวยงาม และใช้เป็นสมุนไพร เหง้า มีรสขม นิยมดองเหล้า

บำรุงร่างกาย แก้ไข้ แก้ท้องเสีย ช่วยเจริญอาหาร สมานแผล ชาวมูเซอใช้ต้มน้ำ ใบ รากต้มกินแก้มะเร็ง

สรุปผลการดำเนินงาน หลังจากศึกษาสำรวจผักทั้ง 5 ชนิด นี้แล้วทีมวิจัยจะได้จัดเวทีเพื่อให้ชุมชนรู้จักมากขึ้นและหาแนวทางในการปลูกเพาะขยายเป็นแปลงสาธิต ปลูกแซมในพื้นที่ระหว่างปาล์ม ขางพาราหรือผลไม้อื่นๆ ชุมชนจะมีรายได้มากขึ้น

กิจกรรมที่ 14 สํารวจบุคคลที่มีภูมิปัญญาการปลูกและใช้ประโยชน์

วันที่ 24 ธันวาคม 2550

สถานที่ บ้านลำภู บ้านกะปง บ้านท่านา บ้านปากถัก

ผู้เข้าร่วมโครงการ 6 คน

วัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษาและรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และการขยายพันธุ์พืชท้องถิ่น

ขั้นตอนการดำเนินการ

1. หัวหน้าทำหนังสือเชิญทีมวิจัยเข้าร่วมวางแผนการออกพื้นที่
2. เตรียมออกแบบสัมภาษณ์
3. เตรียมวัสดุอุปกรณ์ เอกสาร เครื่องเสียง
4. เตรียมอาหารและเครื่องดื่ม

โครงการศึกษาพรรณไม้พื้นเมืองหายากและใกล้สูญพันธุ์เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้แนวทาง
การส่งเสริมเกษตรกรเพาะปลูกเป็นพืชเศรษฐกิจชุมชน อ.กะปง จ.พังงา

5. เดินทางสัมภาษณ์ ผู้รู้ในท้องถิ่น

ผลการดำเนินการ

ก่อนออกพื้นที่ในการลงศึกษารวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการใช้ประโยชน์และการขยายพันธุ์พืชท้องถิ่น ก็ได้ประชุมหารือ ตกลงว่า ไปพูดคุยกับบุคคลสำคัญคือ

1) นางประทุมดี วัชวัฒน์

เป็นชาวบ้านลำดู่ ตำบลกะปง เป็นผู้ที่นำกะเปกมาปลูกคนเดียวในอำเภอกะปง สร้างรายได้ให้กับครอบครัวเป็นอาชีพหลัก มีหน่วยงานหลายหน่วยงานมาศึกษาดูงาน เป็นบุคคลตัวอย่างในการปลูกขยายเกี่ยวกับพืชน้ำ

2) นายชนิด พรหมแก้ว

เป็นชาวบ้านกะปง ตำบลกะปง เป็นผู้ที่นำทุเรียนสาธิตมาปลูกขยายพันธุ์ มากที่สุด ในอำเภอกะปง สร้างรายได้ให้กับครอบครัวเป็นอาชีพหลัก มีหน่วยงานได้หน่วยงานมาศึกษาดูงาน เป็นบุคคลตัวอย่างในการปลูกขยายเกี่ยวกับพืชเศรษฐกิจ นอกจากนั้นยังให้ความรู้และทำการสาธิต ในการเลียบยอดให้กับนักเรียน

3) นายสรสิทธิ์ ชัยยะคำ

นายสรสิทธิ์ ชัยยะคำ เป็นทีมงานวิจัย ชาวบ้านท่านา เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการเพาะปลูกพืช เขาได้อธิบายถึงสวนยางและสวนผลไม้ของเขาได้มีการปลูกพืชผสมผสาน มีพืชหลายชนิดที่น่าศึกษานายอเนก จิระรัตน์ บ้านเลขที่ 98/4 หมู่ 2 บ้านปากถัก ตำบลท่านา อำเภอกะปง จังหวัดพังงา เป็นผู้นำชุมชนในการปลูกพืชผสมผสาน ประกอบด้วยฟาร์มเลี้ยงไก่ ที่พนักงานท่องเที่ยวเชิงนิเวศนายอานวย ประกอบแสง บ้านท่านา เป็นผู้ที่มีความสนใจในการปลูกพืชอนุรักษ์หลายชนิด เช่น แจกันทอง วานมหาเสน่ห์

สรุปผลการดำเนินงาน จากการศึกษาภูมิปัญญาจากท้องถิ่นก็ได้ให้บุคคลดังกล่าวเป็นแกนนำในการปลูกขยาย มีแปลงสาธิตให้กับชุมชน เพื่อจะได้ขยายผลต่อไป

ปัญหาอุปสรรค -

ข้อเสนอแนะ -

กิจกรรมที่ 15 เวทีสำรวจปัจจัยสาเหตุการสูญเสียพืชท้องถิ่นและผลกระทบต่อเศรษฐกิจสังคมจากความเสื่อมโทรมของพืช

วันที่ 12 มกราคม 2551

สถานที่ ศาลาเอนกประสงค์บ้านท่านา

ผู้เข้าร่วม โครงการ 25 คน

วัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษาผลกระทบต่อเศรษฐกิจสังคมชุมชนกะปงจากความเสื่อมโทรมและสูญเสียพืชเศรษฐกิจ

ขั้นตอนการดำเนินการ

1. หัวหน้าทำหนังสือเชิญทีมวิจัยและผู้สนใจเพื่อเข้าร่วมประชุม
2. เตรียมหัวข้อประชุม
3. เตรียมวัสดุอุปกรณ์ เอกสาร เครื่องเสียง

โครงการศึกษาพรรณไม้พื้นเมืองหายากและใกล้สูญพันธุ์เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้แนวทาง
การส่งเสริมเกษตรกรเพาะปลูกเป็นพืชเศรษฐกิจชุมชน อ.กะปง จ.พังงา

4. เตรียมอาหาร เครื่องดื่ม
5. ประสานงานกับทีมวิจัย พี่เลี้ยง ครู นักเรียน ชาวบ้าน
6. จัดประชุมสัมมนาตามกำหนด

ผลการดำเนินการ

การจัดประชุมร่วมกันระหว่างทีมวิจัย ชาวบ้าน ทีมพี่เลี้ยง จากศูนย์ประสานงานสนับสนุนกองทุนวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นพังงาดังนี้

1. นางสาววิไลวรรณ ฟองชัย หัวหน้าโครงการ ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการจัดเวทีสำรวจปัจจัยสาเหตุการสูญเสียพืชท้องถิ่นฯ และผลกระทบต่อเศรษฐกิจสังคมจากความเสื่อมโทรม แนะนำเจ้าหน้าที่สกว. ผู้ให้การสนับสนุนงานวิจัย นายสุกิจ นาคตาขุน นางสาวณัฐกานต์ ไทสุวรรณ และนางสาวสามียะสาลี

2. นายสุกิจ นาคตาขุน กล่าวถึงพืชในอำเภอกะปงมีหลากหลายชนิด แปลก กำลังจะค่อยๆหาย เรื่อยอยากให้ชาวบ้านทุกคน ช่วยกันสอดส่องดูแลเพื่อให้พืชหายไปตามท้องถิ่น วันนี้ขอให้ทุกคนเสนอความคิดเห็นว่า อะไรบ้างที่เป็นสาเหตุพืชสูญหายไปจากท้องถิ่น เราจะได้หาแนวทางนำเสนอผู้นำในท้องถิ่นได้ช่วยกันอนุรักษ์รักษาไว้ให้อยู่ได้ยั่งยืน

3. นางสาววิไลวรรณ ฟองชัย หัวหน้าแจกวัดศตูปกรณ์แล้วให้แบ่งกลุ่ม ได้พูดคุยเสนอความคิดเห็นแล้วให้แต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนกลุ่มอภิปราย

กลุ่มที่ 1 นารีรัตน์ สุรสิทธิ์ สุปราณี ประสิทธิ์ ณรงค์ บุญสม อำนวย

กลุ่มที่ 2 ฉวีวรรณ ปรียาภรณ์ จิรวิน ไพลิน หยาด วัชรวิ สุจรรยา ทองคำ

กลุ่มที่ 3 ขจรศรี ศรีวิล วิไลวรรณ ไช่มุก ลัดดาวัลย์ เปีย ขรรวย

กลุ่มที่ 1 นายสุรสิทธิ์ ชัยยะคำ เป็นตัวแทน ออกมาอภิปรายสรุปผลจากการร่วมระดมความคิด ดังนี้ ปัจจัยสาเหตุการสูญเสียพืชในท้องถิ่น

1. การตัดไม้ทำลายป่าเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจทดแทน
2. บุกรุกป่าสงวน เพื่อครอบครองจับจองเป็นกรรมสิทธิ์ต่อไป
3. เกิดจากการชะล้างพังทลายของดิน ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลง
4. ขาดความรู้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
5. สภาพดินเสื่อมโทรมอันเกิดจากการขุดเจาะทำเหมืองแร่
6. ขาดจิตสำนึก

กลุ่มที่ 2 นางสาวปรียาภรณ์ เป็นตัวแทน ออกมาอภิปรายสรุปผลจากการร่วมระดมความคิด ดังนี้ ปัจจัยสาเหตุการสูญเสียพืชในท้องถิ่น

1. การตัดไม้ทำลายป่าเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจทดแทน

2. มีการนำพืชไปจำหน่ายนอกเขตพื้นที่แต่ไม่ได้ปลูกขยายเพิ่มเติม
3. การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ประชากรมากขึ้นทำให้ต้องการการใช้ปริมาณไม้มากขึ้น
4. ระบบนิเวศเปลี่ยนไปอันเกิดจากการขุดเจาะเหมืองแร่
5. ขาดจิตสำนึก

กลุ่มที่ 3 นางสาวศวิมล เป็นตัวแทน ออกมาอภิปรายสรุปผลจากการร่วมระดมความคิด ดังนี้
ปัจจัยสาเหตุการสูญเสียพืชในท้องถิ่น

1. การตัดไม้ทำลายป่า
2. ปลูกพืชเศรษฐกิจ ผลไม้ ยาง ปาล์ม พืชที่มีดั้งเดิมสูญไป
3. เกิดจากการเผาป่าทำให้เมล็ดพืชสูญหายไป
4. เกิดจากไฟป่า
5. สภาพดินเสื่อมโทรมจากปุ๋ยเคมี สารเคมีที่ใช้กำจัดศัตรูพืชและสัตว์
6. ขาดจิตสำนึก

สรุปผลการดำเนินงาน จากการระดมความคิดทั้ง 3 กลุ่ม โดย คุณณัฐกานต์ ให้สุวรรณ ดังนี้
ปัจจัยสาเหตุการสูญเสียพืชในท้องถิ่น

1. การตัดไม้ทำลายป่าเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจทดแทน ทำให้พืชที่มีดั้งเดิมสูญหายไป
2. บุกรุกป่าสงวน เพื่อครอบครองจับจองเป็นกรรมสิทธิ์ต่อไป
3. เกิดจากการชะล้างพังทลายของดิน ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลง
4. ขาดความรู้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
5. สภาพดินเสื่อมโทรมอันเกิดจากการขุดเจาะทำเหมืองแร่
6. ขาดจิตสำนึก
7. มีการนำพืชไปจำหน่ายนอกเขตพื้นที่แต่ไม่ได้ปลูกขยายเพิ่มเติม
8. การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ประชากรมากขึ้นทำให้ต้องการการใช้ปริมาณไม้มากขึ้น
9. ระบบนิเวศเปลี่ยนไปอันเกิดจากการขุดเจาะเหมืองแร่
10. เกิดจากการเผาป่าทำให้เมล็ดพืชสูญหายไปและเกิดจากภัยธรรมชาติเช่นไฟป่า
11. สภาพดินเสื่อมโทรมจากปุ๋ยเคมี สารเคมีที่ใช้กำจัดศัตรูพืชและสัตว์

ปัญหาอุปสรรค -

ข้อเสนอแนะ -

กิจกรรมที่ 16 เวทีระดมสมองกลยุทธ์/ระดับบุคคล/กลยุทธ์ระดับครัวเรือน/วิเคราะห์กลยุทธ์ชุมชน

วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2551

สถานที่ ศาลาเอนกประสงค์ บ้านฝายท่า ต.ท่านา อ.กะปง จ.พังงา

ผู้เข้าร่วม จำนวน 37 คน

วัตถุประสงค์

- เพื่อเรียนรู้กระบวนการมีส่วนร่วมการฟื้นฟู การอนุรักษ์พันธุ์พืชท้องถิ่นและการใช้ประโยชน์แบบยั่งยืน

ขั้นตอนการดำเนินการ

1. หัวหน้าทำหนังสือเชิญทีมวิจัยและผู้สนใจเพื่อเข้าร่วมประชุม
2. เตรียมหัวข้อประชุม
3. เตรียมวัสดุอุปกรณ์ เอกสาร เครื่องเสียง
4. เตรียมอาหาร เครื่องดื่ม
5. ประสานงานกับทีมวิจัย พี่เลี้ยง ครู นักเรียน ชาวบ้าน
6. จัดประชุมสัมมนาตามกำหนด

ผลการดำเนินการ

การจัดประชุมร่วมกันระหว่างทีมวิจัย ชาวบ้าน ทีมพี่เลี้ยง จากศูนย์ประสานงานสนับสนุนกองทุนวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นพังงาดังนี้

1. นางสาววิไลวรรณ ฟองชัย หัวหน้าโครงการ ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการจัดประชุม แนะนำบุคคลสำคัญที่เข้าร่วมประชุมได้แก่ 1.นายกิตติวิทย์ จินดานุกุล พัฒนาชุมชนอำเภอกะปง
2. นางสุกัญญา ชำนาญกิจ หัวหน้ากลุ่มแม่บ้านฝายท่า 3. นายสำเริง พรหมแก้ว กำนันตำบลท่านา
3. นายสุกิจ นาคตาขุน แนะนำตัวเองและทีมงานจากศูนย์ประสานงานสนับสนุนกองทุนวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นพังงา กล่าวถึงความจำเป็นมาเกี่ยวกับพืชในท้องถิ่นในอำเภอกะปงหลายชนิดที่กำลังสูญพันธุ์ เราควรช่วยกันเป็นเจ้าของและหาแนวทางอนุรักษ์ฟื้นฟู
4. หัวหน้าโครงการดำเนินการสัมมนาหัวข้อ พืชในท้องถิ่นที่หายากต่อไปนี้แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ
 - 4.1 ผลไม้
 - 4.2 ผักพื้นบ้าน
 - 4.3 ไม้ประดับ

จากพืช 3 ประเภทนี้ นักวิจัยได้ออกสืบค้นและเลือกพืชที่เด่นมาศึกษาลงลึกอย่างละเอียด ในงานวิจัยในวันนี้ต้องการ ข้อคิดเห็นจากหลายๆคน ช่วยกันคิด วิเคราะห์ ถึงพืชเหล่านี้มีการขยายพันธุ์อย่างไรมีวิธีการอนุรักษ์อย่างไรและจะใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนอย่างไร แบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่มดังนี้

- กลุ่มที่ 1 สมาชิกกลุ่ม 1. นางบุญยืน แก้วบำรุง 2. น.ส. จันทรีธิดา ตันสกุล 3. น.ส.แพรวพกา สร้างเหมาะ 4. น.ส. กมลชนก เกื้อสกุล 5. นางสาวหนึ่งฤทัย ทิพย์สุราษฎร์
- กลุ่มที่ 2 สมาชิกกลุ่ม 1. นายอำนาจ ประกอบแสง 2. นายอนันต์ อุปถัมภ์ 3. น.ส.วลัยพร ภิรมย์ 4. น.ส. ขจรศรี สุกใส 5. น.ส. นันทรัตน์ วงศ์แผด
- กลุ่มที่ 3 สมาชิกกลุ่ม 1. นางสาวท สังกัด 2. นางพนารัตน์ ครองยุติ 3. น.ส.ณัฐกานต์ ไข่สุวรรณ 4. น.ส.นารีรัตน์ ทองแท้ 5. น.ส.ปรียาภรณ์ อินทรชิต
- กลุ่มที่ 4 สมาชิกกลุ่ม 1. นางอำภา เพ็ชรประสม 2. นางอารี ประสพมิตร 3. นายองอาจ ก้างตัน 4. นายชนินทร์ แจ่มแจ้ง 5.นางบุญมา เอียดขวัญ
- กลุ่มที่ 5 สมาชิกกลุ่ม 1. นายสุรสิทธิ์ ชัยยะคำ 2. น.ส.ฉวีวรรณ สมานพงศ์ 3. น.ส.เกษรา รักย์ทอง 4. น.ส.บังอร ครองยุติ 5. นางสาวกาญจนา ชลสงคราม

หลังจากแบ่งแล้วร่วมกันระดมสมอง คิดวิเคราะห์ เขียนลงในกระดาษชาร์ตที่แจกให้ให้แต่ละกลุ่ม นำข้อมูลสรุปไปนำเสนอหน้าเวทีดังนี้

กลุ่มที่ 1 น.ส.แพรวพกา สร้างเหมาะ เป็นผู้นำเสนอ

ไม้ผล

1. วิธีการขยายพันธุ์

- 1.1 นำเมล็ดมาเถื่อนเพื่อให้งอกเร็วขึ้นแล้วนำไปเพาะกับถุงดำ เมื่อเจริญเต็มที่ก็นำไปปลูก

2. วิธีการอนุรักษ์

- 2.1 นำพันธุ์พืชที่ได้จากการเพาะนำไปปลูกในพื้นที่ทั่วไป
2.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมให้มีการปลูกพืชที่หายาก

3. การใช้ประโยชน์แบบยั่งยืน

- 3.1 เป็นรายได้ให้แก่เกษตรกร

ผักพื้นบ้าน

1. วิธีการขยายพันธุ์

- 1.1 นำเมล็ดมาเพาะในถุงที่เตรียมไว้ แยกต้นกล้าที่เจริญเติบโตเต็มที่ไปปลูกในพื้นที่รดน้ำทุกวัน

2. วิธีการอนุรักษ์

2.1 สร้างจิตสำนึกให้แก่บุคคลรุ่นหลังเพื่อไม่ให้สูญพันธุ์

3. การใช้ประโยชน์แบบยั่งยืน

3.1 ใช้เป็นยารักษาโรคต่างๆ เช่น มะเขื่อนมสาวใช้รักษาโรคหัวใจ

ไม้ดอกไม้ประดับ

1. วิธีการขยายพันธุ์

1.1 ศึกษาวิธีการแยกหน่อและนำหน่อมาแยกขยายให้ได้มากที่สุด

1.2 ใช้ใบมะพร้าวมาวางโคนต้นที่แยกแล้วเพื่อให้ชื้นขึ้นหน่ออาจแทงยอดเร็วขึ้น

2. วิธีการอนุรักษ์

2.1 นำพันธุ์ไม้ไปขยายต่อให้มากขึ้น

3. การใช้ประโยชน์แบบยั่งยืน

3.1 ประดับด้วยความสวยงาม

กลุ่มที่ 2 น.ส.นันทรัตน์ วงศ์แผ่ด นำเสนอข้อมูล ดังนี้

ไม้ผล

1. วิธีการขยายพันธุ์

1.1 ขยายพันธุ์โดยใช้เมล็ด

1.2 เสียบยอดและติดตาเป็นวิธีที่ทำให้ไม้กลายเป็นพันธุ์

2. วิธีการอนุรักษ์

2.1 ขยายพันธุ์ด้วยการเสียบยอด ติดตา จะได้พันธุ์เดิม

3. การใช้ประโยชน์แบบยั่งยืน

3.1 นำแขนงมาชำ

ผักพื้นบ้าน

1. วิธีการขยายพันธุ์

1.1 ตัดลำต้นมาเสียบดิน

2. การอนุรักษ์

2.1 ศึกษาวิธีการขยายพันธุ์ว่าวิธีใด เหมาะสมมากที่สุด

2.2 บอกถึงประโยชน์ต่างๆ ว่ามีคุณค่าอย่างไร

3. การใช้ประโยชน์แบบยั่งยืน

3.1 ขยายพันธุ์ให้ได้มากที่สุด ใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า

ไม้ดอกไม้ประดับ

1. วิธีการขยายพันธุ์

1.1 แยกหน่อและนำต้นอ่อนมาเพาะกับขี้เถ้า

1.2 ตัดเป็นท่อนๆ ปักชำ ตอนกิ่ง

2. วิธีการอนุรักษ์

2.1 ศึกษาพฤติกรรมของพืชชนิดนั้นๆว่ามีความเหมาะสมกับสภาพภูมิศาสตร์อย่างไร ง่ายต่อการขยายพันธุ์มากน้อยเพียงใด

3. การใช้ประโยชน์แบบยั่งยืน

3.1 ขยายพันธุ์ให้ได้มากที่สุด ใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า

กลุ่มที่ 3 น.ส.ปริยาภรณ์ อินทรชิต นำเสนอข้อมูล ดังนี้

1. วิธีการขยายพันธุ์

1.1 ขยายพันธุ์โดยใช้เมล็ด

2. วิธีการอนุรักษ์

2.1 ไม่บุกรุกป่าสงวน

2.2 นำมาปลูกเพื่อขยายพันธุ์

3. การใช้ประโยชน์แบบยั่งยืน

3.1 ใช้อย่างคุ้มค่า

กลุ่มที่ 4 นายชนินทร์ แจ่มแจ้ง นำเสนอข้อมูล ดังนี้

1. วิธีการขยายพันธุ์

ไม้ประดับ – การแยกหน่อ การทาบกิ่ง

ผัก – แยกกอมาเพาะชำ และใช้เมล็ด

ไม้ผล – การตอนกิ่ง แยกหน่อและเพาะด้วยเมล็ด

2. วิธีการอนุรักษ์

2.1 ส่งเสริมให้มีการขายอย่างแพร่หลาย

2.2 ศึกษาธรรมชาติของพันธุ์พืชแต่ละชนิด

3. การใช้ประโยชน์แบบยั่งยืน

3.1 รู้จักนำพืชมาแปรรูปผลิตภัณฑ์

3.2 รู้จักใช้พืชอย่างเหมาะสม

กลุ่มที่ 5 นายสุรสิทธิ์ ชัยยะคำ นำเสนอข้อมูล ดังนี้

1. วิธีการขยายพันธุ์

ไม้ประดับ – การแยกหน่อ เมล็ด อาศัยสื่อเช่นนก

ผัก - เมล็ด

ไม้ผล - เสียบยอด ตอนกิ่ง เพาะเมล็ด โน้มกิ่ง

2. วิธีการอนุรักษ์

2.1 เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์

2.2 จัดกิจกรรม นิทรรศการให้ความรู้

2.3 ปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์

3. การใช้ประโยชน์แบบยั่งยืน

3.1 ขยายเพิ่มเติม หลายพื้นที่

3.2 ปลุกทดแทน

3.3 ใช้อย่างไรให้ได้ประโยชน์คุ้มค่า

3.4 รู้จักคุณค่า

สรุปผลการดำเนินงาน

จากการประชุมทั้ง 5 กลุ่ม ดังนี้

➤ วิธีการขยายพันธุ์

ผลไม้-เมล็ด เสียบยอด ตอนกิ่ง ปักชำ ทาบกิ่ง โน้มกิ่ง

ผัก – เมล็ด แยกกอ

ไม้ดอกไม้ประดับ- เมล็ด ปักชำ แยกกอ

➤ วิธีการอนุรักษ์

1. ส่งเสริมให้มีการขยายอย่างแพร่หลาย

2. ศึกษาธรรมชาติของพันธุ์พืชแต่ละชนิด

3. จัดกิจกรรม นิทรรศการ ให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์

4. ปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์

5. ศึกษาวิธีการขยายพันธุ์ว่าวิธีใด เหมาะสมมากที่สุด

6. บอกถึงประโยชน์ต่างๆ ว่ามีคุณค่าอย่างไร

7. สร้างจิตสำนึกให้แก่บุคคลรุ่นหลังเพื่อไม่ให้สูญพันธุ์

➤ การใช้ประโยชน์แบบยั่งยืน

โครงการศึกษาพรรณไม้พื้นเมืองหายากและใกล้สูญพันธุ์เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้แนวทาง

การส่งเสริมเกษตรกรเพาะปลูกเป็นพืชเศรษฐกิจชุมชน อ.กะปง จ.พังงา

1. ขยายเพิ่มเติม หลายพื้นที่
2. ปลุกทดแทน
3. ใช้ประโยชน์อย่างไรให้คุ้มค่าเหมาะสม
4. รู้จักคุณค่าของพืช
5. รู้จักนำพืชมาแปรรูปผลิตภัณฑ์

ปัญหาอุปสรรค -

ข้อเสนอแนะ -

กิจกรรมที่ 17 เวทีระดมสมอง/ทำอะไร/อย่างไร/ที่ไหน/ใครทำ/ผู้สนับสนุน

วันที่ 2 สิงหาคม 2551

สถานที่ ห้องโสตฯ โรงเรียนกะปงพิทยาคม อำเภอกะปง จังหวัดพังงา

ผู้เข้าร่วม จำนวน 42 คน

วัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษาแนวทางการร่วมมือการฟื้นฟูประโยชน์พืชท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน

ขั้นตอนการดำเนินการ

1. หัวหน้าทำหนังสือเชิญทีมวิจัย ชาวบ้านและผู้สนใจเพื่อเข้าร่วมประชุม
2. เตรียมหัวข้อประชุม
3. เตรียมวัสดุอุปกรณ์ เอกสาร เครื่องเสียง
4. เตรียมอาหาร เครื่องดื่ม
5. ประสานงานกับทีมวิจัย พี่เลี้ยง ครู นักเรียน ชาวบ้าน
6. จัดประชุมสัมมนาตามกำหนด

ผลการดำเนินการ

การจัดเวทีเพื่อระดมสมองประกอบด้วยทีมวิจัย ชาวบ้าน ทีมพี่เลี้ยง จากศูนย์ประสานงานสนับสนุนกองทุนวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นพังงาดังนี้ดังนี้

1. นางสาววิไลวรรณ ฟองชัย หัวหน้าโครงการ ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการจัดประชุม และการดำเนินการประชุมตามหัวข้อ เวทีระดมสมอง/ทำอะไร/อย่างไร/ที่ไหน/ใครทำ/ผู้สนับสนุน ดังนี้

ทีมวิจัยได้เลือกศึกษาลงลึกพืชที่หายากประเภทละ 3-4 ชนิดที่เด่นๆมานำเสนอให้กับชาวบ้านในชุมชนได้รู้จักโดยแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆให้ช่วยกันพิจารณาว่าพืชเหล่านี้ท่านเคยพบเห็นหรือไม่พบที่ใดควรช่วยกันนำมาปลูกเพาะขยายที่ใด กลุ่มใดบ้างที่ให้การสนับสนุน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผลไม้ มีสมาชิกดังนี้

1. น.ส.ลัดดา รัตนา
2. น.ส.อลิสา จักรา
3. นายนราชัย แซ่หลี่
4. นายภูวดล ทยทวน
5. นายสุรสิทธิ์ ชัยยะคำ
6. น.ส.นันทรัตน์ วงศ์แผ่
7. น.ส.เกษรา รักษ์ทอง
8. นายชรววย จีระวัฒน์
9. นางอาคร หนูเพ็ชร
10. นางบุญยืน แก้วบำรุง
11. นายอานวย ประกอบแสง
12. น.ส.กาญจนา ชลสงคราม
13. นายบุญยืน แก้วบำรุง

กลุ่มที่ 2 ผัก มีสมาชิก ดังนี้

1. น.ส.ฐาปนี หิตนาคราม
2. น.ส.ปิยวรรณ มณี
3. น.ส.ศันสนีย์ สุขบางคำ
4. นายฉัตริน มาช่วย
5. น.ส.วลัยพร ภิรมย์
6. น.ส.ขจรศรี สุกใส
7. น.ส. นารีรัตน์ ทองแท้
8. นางราศี หนูเพชร
9. นางแต้ว กุลช่วง
10. นายจิรวิน ชูไฟ
11. นางสุกัญญา ชำนาญกิจ
12. นางสุคสวาด สังกลับ
13. นางสุคตวงน สุวรรณสิงค์
14. นางปฐมพร อิศรศรีนวล

กลุ่มที่ 3 ไม้ดอกไม้ประดับ มีสมาชิก ดังนี้

1. น.ส.ทราตรี ศรีรักษา
2. น.ส.ชมพู ต้นสออัน
3. น.ส. นพรัตน์ สุขเกษม
4. นายธนรัตน์ สุขเกษม
5. นายสถาพร ไชยวิเศษ
6. น.ส.แพรวผกา สร้างเหมาะ
7. น.ส.ฉวีวรรณ สมานพงษ์
8. น.ส.ปรียาภรณ์ อิศรชิต
9. น.ส.สุปราณี รอดชื่น
10. นางแต้ว เนียมทอง
11. นางพนารัตน์ ครองยุติ

หลังจากร่วมกันระดมสมองกันก็ส่งตัวแทนกลุ่มละ 2 คนออกมาอภิปรายดังนี้

กลุ่มที่1 อภิปรายโดย นายสุรสิทธิ์ ชัยคำและ น.ส.นันทรัตน์ วงศ์แผ่ สรุป ดังนี้

ทุเรียนสาธิตา นายชนิด พรหมแก้ว 17 หมู่ 3 ตำบลกะปง อำเภอกะปง เป็นผู้มีอาชีพในการขยายพันธุ์มากที่สุด ทำให้มีรายได้พอสมควร ดีกว่าปลูกเพื่อขายผลเพราะผลผลิตปีละหนึ่งครั้ง ส่วนการปลูกเพื่อจำหน่ายจะสร้างรายได้ตลอดปี ส่วนต้นแม่พันธุ์เป็นต้นแรกเป็นของนายสมชาย ตันติเพชรภรณ์ นอกนั้นปลูกทั่วไป การให้ผลผลิตในช่วงฤดูฝนโดยปีหนึ่งๆจะให้ผลผลิตปีละ 1 ครั้ง ตั้งแต่ พ.ค. - มิ.ย. การขยายพันธุ์ ใช้เมล็ด คัดตาเสียบยอด ประโยชน์ เป็นพืชเศรษฐกิจราคาแพง ราคาประมาณลูกละ 35-50 บาท ใบใช้ทำปุ๋ย ต้นกล้าราคา 80 บาท ต้นหมดสภาพก็สามารถขายได้

ลูกปุยหรือรังแข พบทั่วไป แต่พบมากบริเวณบ้านท่ากะไค ลำภู่านา แหล่งที่เข้าสืบค้นข้อมูลคือ ที่สวนนายประสิทธิ์ ชัยยะคำ 46/2 ม.1 ตำบลท่านา อำเภอกะปง การขยายพันธุ์ ใช้เมล็ด ต่อกิ่ง ตอนกิ่ง ผลผลิตประมาณเดือน พ.ค.-ก.ค. ประโยชน์ เป็นพืชเศรษฐกิจที่หายากไม่ค่อยมีการปลูกขยายมาก ผล กิโลกรัมละ 30-35 บาท ลำต้นที่หมดสภาพต้นละ 30 บาท ผลผลิตปีละ 1 ครั้ง

หล้าลำ ในอำเภอกะปงมีทั้งหมด 3 ต้น ต้นที่ไปสืบค้นข้อมูลคือ ทุ่งงัน รุ่งเรือง 41 หมู่ 2 ตำบลเหล อำเภอกะปง ไม่มีการปลูกขยาย อนาคตอาจสูญพันธุ์ไปในพื้นที่ ขยายพันธุ์โดยใช้เมล็ด ผลผลิตออกทั้งปี

กลุ่มที่ 2 อภิปรายโดย น.ส.วลัยพร ภิรมย์และน.ส.นารีรัตน์ ทองแท้ สรุปดังนี้

รำน้า พบทั่วไปบริเวณที่มีแหล่งน้ำขึ้นและ จะอยู่ด้วยกันเป็นกอ พบมากที่บ้านปลายวา ท่านา ปากถักประโยชน์ ใช้เป็นผักเนาะ ยำ มีกลิ่นหอมเย็นคล้ายโหระพา มีสรรพคุณ ขับลมในกระเพาะอาหาร ช่วยในการเจริญอาหาร ขยายพันธุ์โดยการปักชำ ผลผลิตออกดอกผลตลอดปี ราคาขายกำละ 5 บาท

เต่าร้าง พบทั่วไป การขยายพันธุ์ ใช้เมล็ด ผลผลิต ตลอดปี ประโยชน์ ยอดใช้ประกอบอาหาร ต้ม แกง ปลูกประดับ ใช้รากและหัวแก้จ้ำใน โทษ ผลและดอกทำให้คัน ราคาขาย มัดลำ 10 บาท

หูหมี พบทั่วไปบริเวณที่มีแหล่งน้ำขึ้นและ ข้างโคดหิน เจริญได้ดีในดินสภาพดินเหนียว ขยายพันธุ์โดยใช้เมล็ด ปักชำ ผลผลิตออกทั้งปี

กลุ่มที่ 3 อภิปรายโดย น.ส.ฉวีวรรณ สมานพงษ์และน.ส.ปริยาภรณ์ อินทรชิต สรุป ดังนี้

ดอกแจกันทอง ชาวบ้านเรียกชื่อว่า ค่างค่าง พบทั่วไปบริเวณสวนยาง โดยเฉพาะสวนยางนาย อำนวยประกอบแสง ซึ่งเป็นทีมวิจัย ท่านเป็นผู้ที่สนใจในการปลูกขยาย ตลอดจนชักชวนชาวบ้านปลูกเพื่ออนุรักษ์ผลผลิตออกดอกตลอดปี แต่ฤดูฝนจะเจริญได้ดี การใช้ประโยชน์ นำไปจัดประดับในงานมงคล หรือประดับเป็นพวงหรีดในงานศพ ราคาขายกอละ 1,000 บาท ดอกประมาณ 20 บาท

ดอกค่างลาวดำ ชาวบ้านเรียกว่า หนวดถาญี พบทั่วไปตามสวนยาง หุบเขา การขยายพันธุ์ ใช้ เมล็ด เหง้า หรือหัว ได้ดิน ผลผลิต ตลอดปี เจริญได้ดีในฤดูฝน ประโยชน์ ยาสมุนไพร โดยใช้เหง้าบำรุง สมรรถภาพทางเพศ ราคาขายต้นละ 200-300 บาท

ว่านมหาเสน่ห์ ไม่ค่อยพบมากนัก โดยเฉพาะ สวนของนายอำนวย ประกอบแสง มีมาก เจริญ ได้ดีในฤดูฝน ขยายพันธุ์โดยใช้เมล็ด เหง้าหรือหัวได้ดิน เป็นไม้ประดับเป็นมงคล ผลผลิตออกทั้งปี ราคา ขายต้นละ 500-1000 บาท

เกล็ดหลิน พบทั่วไปตามป่าสวนยาง แหล่งที่สืบค้นพบและศึกษาคือ บริเวณบ้านของนางแก้ว เนียมทอง นายยุทธภูมิ ต้นสออัน

กาหลา ชาวบ้านเรียกว่า”คาหลา” พบทั่วไป มีสีขาว ชมพู แดง ดอกอ่อนและต้นอ่อนใช้ประกอบอาหาร ดอกใช้ประดับตามงานต่างๆ ราคาถ่อละ 500-600 บาท ผลผลิตตลอดปี เจริญได้ดีในฤดูฝน

เอื้องหมายนา ชาวบ้านเรียกว่า “เอื้อง” พบทั่วไปตามป่า สวนยาง เจริญได้ดีในฤดูฝน ดอกสีขาว ดูแล้วโดดเด่น ช่อดอกสีแดง ประโยชน์ หน่อออก ใช้เป็นเครื่องเคียง ต้มคั้นน้ำดื่มแก้บิด เหง้าใช้ต้กับเนื้อ สัน ขับปัสสาวะ

สรุปผลการดำเนินงาน

จากการประชุมทั้ง 3 กลุ่มดังนี้

ทำอะไร : ทีมวิจัยประกอบด้วยนักเรียน ครูชาวบ้านทุกตำบลช่วยกันสืบค้นพืชที่หายาก ใกล้จะสูญพันธุ์ เพื่อเชิญชวนปลูกขยายพันธุ์ให้ให้มีปริมาณมาก จำหน่ายเป็นพืชเศรษฐกิจตามสวนยางในพื้นที่ว่างพืชที่นำเสนอกลุ่มชาวบ้านที่ร่วมประชุมในวันนี้ อะไรบ้างควรให้การส่งเสริม

อย่างไร: จัดหาแปลงสาธิต ร่วมกันปลูกเพื่อเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล

ที่ไหน : ชาวบ้านทำนา โดย นายอำนวย ประกอบแสง เป็น ชาวบ้านเหมาะ ปลายวา

ใครทำ : ชาวบ้านทำนา นำโดย นายอำนวย ประกอบแสง เป็นผู้นำในการรณรงค์ให้ชาวบ้านทำร่วมกัน ปลูกพืชที่นักเรียนนำเสนอมานั้น ให้เป็นพื้นที่แหล่งศึกษาของคนทั่วไป

ผู้สนับสนุน : ผู้นำชุมชน นายอำเภอ อบต ผู้ใหญ่บ้าน นายกเทศมนตรี เกสรอำเภอ พัฒนาชุมชน ครู นักเรียน ชาวบ้าน ฝ่ายท่า ทำนา เหมาะ ปลายวา ปากพู่ เจ้าหน้าที่ สกว.

กิจกรรมที่ 18 เวทีระดมสมององค์ความรู้

วันที่ 4 ตุลาคม 2551

สถานที่ ห้องโสตฯ โรงเรียนกะปงพิทยาคม อำเภอกะปง จังหวัดพังงา

เวลา 10.00น.-14.00น.

ผู้เข้าร่วม จำนวน 48 คน

วัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษาและรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และการขยายพันธุ์ท้องถิ่น

ขั้นตอนการดำเนินการ

1. ทำหนังสือเชิญ กลุ่มเป้าหมาย ทีมวิจัย ชาวบ้าน ผู้สนใจเข้าร่วมประชุม
2. เตรียมสถานที่ ตัวอย่างพืชสด ดอกแห้ง
3. เตรียมหัวข้อประชุม กำหนดการ
4. ประสานงานทีมวิจัย ครู นักเรียน ชาวบ้านจากทุกตำบลในกลุ่มเป้าหมาย

5. เตรียมอาหาร เครื่องดื่ม เอกสาร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องเสียง
6. จัดประชุมสัมมนาตามกำหนด

ผลการดำเนินการ

การจัดประชุมเวทีระดมสมององค์ความรู้ โดยมีผู้ร่วมประชุมจาก ทีมวิจัย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. เหมาะ ชาวบ้าน ครู นักเรียน ตามกำหนดการดังนี้

หัวหน้าโครงการชี้แจงวัตถุประสงค์ และกล่าวความเป็นมาว่างานวิจัยพรรณพืชท้องถิ่นที่หายาก ได้ทำการวิจัยพืชหลายชนิด แต่จะให้นักเรียนซึ่งเป็นทีมวิจัยได้นำเสนอเป็น Power point โดยมีรูปภาพประกอบ มีตัวแทนบรรยาย หลังจากนั้นก็ขอให้ร่วมกันอภิปรายในประเด็น

1. พืชที่ทีมวิจัยนำเสนอ เราควรอนุรักษ์ไว้เพื่อไม่ให้สูญพันธุ์ไปจากบ้านเราอย่างไร
2. มีวิธีการจัดการในการขยายพันธุ์ในท้องถิ่นอย่างไร
3. มีการจัดการเพาะปลูกร่วมกันอย่างไร
4. ควรส่งเสริมให้มีการเพาะปลูกเพิ่มผลผลิตและรายได้อะไรบ้าง

กลุ่มผลไม้ นำเสนอPower point โดย 1. น.ส.กัตตา รัตนา 2. น.ส.อลิสา จักรา 3. นายนราชัย แซ่หลี่

กลุ่มผักพื้นบ้าน นำเสนอPower point โดย 1. น.ส.ฐาปนี หิตนาคราม 2. น.ส.ปิยะวรรณ มณี

3. นายฉัตริน มาช่วย 4. น.ส.ศันสนีย์ วสุบางคำ

กลุ่มไม้ดอกไม้ประดับ นำเสนอPower point โดย 1. น.ส.นพรัตน์ สุขเกษม 2. น.ส.ชมพู่ ตันสออัน

3. นายสถาพร ไชยวิเศษ 4. น.ส.ทราตรี ศรีรักษา

หลังจากการนำเสนอจบลง หัวหน้าทีมวิจัยก็ได้จัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ว่าพืชที่นำเสนอมานั้น ที่หมู่บ้านของท่านมีหรือไม่ มีการขยายพันธุ์อย่างไร ควรมีวิธีการจัดการร่วมกันอย่างไร

นายจันทร์ พงษ์เดช : กำนันตำบลเหมาะสม

รู้สึกภูมิใจที่มีเยาวชนนักเรียนโรงเรียนกะปงพิทยาคม ให้ความสนใจในเรื่องศึกษาค้นคว้าพืชพรรณต่างๆ ในท้องถิ่นชุมชนบ้านเรา ผมในฐานะผู้นำท้องถิ่นขอสนับสนุนโครงการนี้ ยินดีช่วยเหลือพืชที่น่าสนใจมากที่สุดน่าจะเป็นดอกแฉกกันทอง เพราะไม่เคยเห็นมาก่อน

นายกิตติพันธ์ เกื้อสกุล : ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านตำบลเหมาะสม หมู่ 1

ผมพบดอกแฉกกันทองในสวนยางของผมเอง แต่ไม่ค่อยมากนัก เมื่อก่อนนี้พบมากบริเวณที่มีความชื้นอยู่ได้ต้นไม้ใหญ่ เมื่อโคนป่าดอกแฉกกันทองนี้ก็ค่อยหายไป จะพยายามประชาสัมพันธ์ให้คนในหมู่บ้านรู้จัก นำมาขยายพันธุ์ให้มากที่สุด

นางสุกัญญา ชำนาญกิจ : หัวหน้ากลุ่มแม่บ้านฝ่ายท่า หมู่ 2 ตำบลท่านา

ได้เคยร่วมเวทีประชุม 2 ครั้ง ทำให้รู้และเข้าใจเรื่อง เกี่ยวกับ ดอกแจกันทอง ในนามหัวกลุ่มแม่
ฝ่ายทำตั้งใจว่าจะประชาสัมพันธ์ให้เพื่อนได้รู้จัก ถ้าส่วนใครมีความเหมาะสมกับสภาพภูมิศาสตร์ของดอก
แจกันทองก็จะพานำไปปลูกขยาย แต่ตอนนี้หาต้นมันยาก ต้องค่อยขยายไปเรื่อยๆ

นางราตี หนูเพชร : ชาวบ้าน ฝ่ายทำ ตำบลท่านา

น.ส. ธารทิพย์ ยกทวน : บ้านปากคลอง ตำบลธรรมชัย

น.ส. อรพรรณ จิตจิต : บ้านปากคลอง ตำบลธรรมชัย

หลังจากทีมวิจัยนำเสนอพืช

1. พืชที่ทีมวิจัยนำเสนอ เราควรอนุรักษ์ไว้เพื่อไม่ให้สูญพันธุ์ไปจากบ้านเราอย่างไร
2. มีวิธีการจัดการในการขยายพันธุ์ในท้องถิ่นอย่างไร
3. มีการจัดการเพาะปลูกร่วมกันอย่างไร
4. ควรส่งเสริมให้มีการเพาะปลูกเพิ่มผลผลิตและรายได้อะไรบ้าง

สรุปผลงานกิจกรรม

ผลการศึกษาพืชที่ทีมวิจัย ได้สืบค้นพืชในท้องถิ่น แบ่งเป็น 3 ชนิด คือ

1. ผลไม้ : ทุเรียนสาธิตา ลังแขหรือลูกปุย หล่ำลำหรือมังคะ
2. ไม้ดอกไม้ประดับ : ค้างคาวดำ บันไดสวรรค์ กาหลา เสน่ห์สาวหลง แจกันทอง
3. ผักพื้นบ้าน : หูหมี ราน้ำ กะเปก เต่าร้าง

พืชที่หายากและใกล้สูญพันธุ์ในท้องถิ่นที่เด่นที่สุด คือ ดอกแจกันทอง หรือดอกถ้วยทอง

กิจกรรมที่ 19 เวทีนำเสนอผลการวิจัยต่อชุมชน

วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2552

สถานที่ อาคารวิทยาศาสตร์ โรงเรียนกะปงพิทยาคม อำเภอกะปง จังหวัดพังงา

ผู้เข้าร่วม จำนวน 110 คน

วัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษาแนวทางการร่วมมือการฟื้นฟูประโยชน์พืชท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน

ขั้นตอนการดำเนินการ

1. ประชุมวางแผนก่อนการจัดเวทีนำเสนอผลงานวิจัย โดยเชิญทีมวิจัย ทีมพี่เลี้ยงจากศูนย์
ประสานงานเพื่อหารือ
2. เตรียมสถานที่ นิทรรศการผลงานครู ผลงานนักเรียน ตัวอย่างพืชสด แห้ง ดอก ป้ายนิเทศ
ป้ายประชาสัมพันธ์งาน

3. เตรียมหัวข้อประชุม กำหนดการ
4. ประสานงานทีมวิจัย พี่เลี้ยงเครือข่าย ครู นักเรียน ชาวบ้านจากทุกตำบลในกลุ่มเป้าหมาย
5. ส่งหนังสือเชิญ นายอำเภอ พัฒนาชุมชนอำเภอเกาะปง เกษตรอำเภอเกาะปง นายกเทศมนตรี
นายก อบต.เหล ท่านา เหมาะ ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน ทีมวิจัย ชาวบ้านกลุ่มเป้าหมายและผู้สนใจ
6. เตรียมอาหาร เครื่องดื่ม เอกสาร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องเสียง
7. จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์โครงการบนเวทีและหน้าโรงเรียนรวม 3 ป้าย
8. จัดเสียงตามสายประชาสัมพันธ์งานก่อนจัดกิจกรรม 1 วัน
9. จัดประชุมสัมมนาตามกำหนด

ผลการดำเนินการ

การจัดประชุมสัมมนางานวิจัยหัวข้อ “พืชท้องถิ่นกับวิถีชีวิตชุมชน” โดยมีผู้ร่วมสัมมนาจาก ทีมวิจัย เครือข่าย พี่เลี้ยง นายอำเภอเกาะปง รองนายกเทศมนตรีตำบลท่านา ผู้อำนวยการโรงเรียน เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ พัฒนาชุมชน ชาวบ้านจากทุกตำบลในอำเภอเกาะปง ตามกำหนดการดังนี้

08.30-09.15น.	- พิธีกรชี้แจงวัตถุประสงค์/แนะนำผู้เข้าร่วมงานโดย นางสาวลัดดาพร ภิรมย์ และ นางสาวสาววิมล มีเกิดและนางสาวปรีภรณ์ อินทรชิต
09.15-10.00น.	- ชมVCD ประมวลภาพงานวิจัยและนิทรรศการ
10.00น-20น.	- นายเดชา เพชรรัตน์ รองนายกเทศมนตรี ตำบลท่านาเป็นประธานขึ้นแท่น
รับฟังรายงานจากหัวหน้าโครงการ นางสาววิไลวรรณ ฟองชัย
10.20น-10.30น.	- หัวหน้าโครงการ นางสาววิไลวรรณ ฟองชัย กล่าวความเป็นมาของงานวิจัย
10.30น.-11.30น.	- ทีมวิจัยนักเรียนรายงานผลการศึกษาพรรณพืชท้องถิ่นโดย Power point
โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มดังนี้
- กลุ่มที่ 1 ผลการศึกษาไม้ผลในท้องถิ่น ได้แก่ ทุเรียนสาธิตา ดังแขหรือลูกปุย
 หล่ำล้าหรือมังคะ ผู้ที่นำเสนอคือ 1. นางสาวลัดดา รัตนา
 2. นางสาววิมล มีเกิด
- กลุ่มที่ 2 ผลการศึกษาไม้ดอกไม้ประดับในท้องถิ่น ได้แก่ ค้างคาวดำ แจก้นทอง
 บันไดสวรรค์หรือเอื้องหมายนา เสน่ห์สาวหลง ดาหลา ผู้นำเสนอ
 คือ 1. นางสาวนพรัตน์ สุขเกษม 2. นางสาวปรีภรณ์ อินทรชิต
 3. นางสาวชมพู่ ตันสออัน
- กลุ่มที่ 3 ผลการศึกษาผักในท้องถิ่น ได้แก่ หูหมี ราน้ำ กะเปก ผู้นำเสนอ คือ
 1. นางสาวศันสนีย์ สุขบางคำ 2.นางสาวฐาปณี หิตนา คราม

3. นางสาวนันทรัตน์ วงศ์แผ่ด

- 11.30น.-11.50น. - บทเรียนการทำงานวิจัย
- ผู้ที่เข้าร่วมสัมมนาทีมวิจัยครู
 1. นางสาววิไลวรรณ พองชัย 2. นายจิระวิน ชูไฟ
 3. นางสาวกาญจนา ชลสงคราม
 - ทีมวิจัยชาวบ้านได้แก่
 1. นางบุญยืน แก้วบำรุง
- 11.50-12.10น. - แลกเปลี่ยนความคิดเห็น สะท้อนความรู้สึกของผู้เข้าร่วมสัมมนาจากเครือข่ายและทีมวิจัย ประกอบด้วย
1. นายสมพงษ์ ประสานการ	2. นายชำนาญ อุ่นขาว
3. นายศุภิต มุ่งทอง	4. นายอำนวย ประกอบแสง
5. น.ส.วิไลวรรณ พองชัย	6. นางฟ้างิน๊ะ ผดุงชาติ
- 12.00-13.00น. - ร่วมรับประทานอาหารเที่ยง
- 13.00-13.10น. - ชม VCD ประมวลผลภาพงานวิจัย
- 13.10-14.00น. - บทบาทการหนุนเสริมชุมชน ผู้สัมมนาได้แก่
1. นายวีระ สังข์ทองพัฒนาชุมชน ตำแหน่งชำนาญการ
 2. จ.ส.อ.นิพนธ์ ชิตเดชา พัฒนาการอำเภอ ตำแหน่งชำนาญการ
- 14.00-15.00น. - สรุปภาพรวมผลงานวิจัยกับการดำเนินงานชุมชน
- โดย นางสุกกิจ นาคตาขุน ผู้ประสานงานวิจัยท้องถิ่นภาคใต้ จ.พังงา
- 15.00น. - นางสุกัญญา ชำนาญกิจ ทีมนักวิจัยชาวบ้านจากวิจัยพรรณพืชฯ กล่าวปิดการประชุม เดินทางโดยสวัสดิภาพ
- 15.00-15.30น. - ประชุมเครือข่าย

สรุปผลงานกิจกรรม

ผลการศึกษาพืชทีมวิจัย ได้สืบค้นพืชในท้องถิ่น แบ่งเป็น 3 ชนิด คือ

1. ผลไม้ : ทุเรียนสาธิตา ถังแข หล้าล่า
2. ไม้ดอกไม้ประดับ : ค้างคาวดำ บันไดสวรรค์ กาหลา เสน่ห์สาวหลง แจกันทอง
3. ผักพื้นบ้าน : หูหมี่ ราน้ำ กะเปก เต้าร้าง

พืชที่หายากและใกล้สูญพันธุ์ในท้องถิ่นที่เด่นที่สุด คือดอกแจกันทอง หรือดอกถ้วยทอง

บทเรียนการทำงานวิจัย นางสาววิไลวรรณ ฟองชัย เป็นพิธีกร ได้พูดคุยและตั้งประเด็นคำถามว่า
ได้ะไรบ้างกับการทำงานวิจัย?

ครู : กาญจนา ชลสงคราม ครูสอนคณิตศาสตร์

จากการที่ได้ศึกษาและลงพื้นที่สำรวจพรรณพืช ตามโครงการ กระบวนการศึกษาพรรณพืช
ท้องถิ่นที่หายาก ทำให้เกิดประโยชน์แก่ข้าพเจ้า ดังนี้

1. เกิดความสามัคคี และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ของครู นักเรียนและชาวบ้าน
2. ได้รู้จักพรรณพืช ประโยชน์ของพืชแต่ละชนิดที่ได้ศึกษาและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ถูก
ทาง นอกจากนี้ยังสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พรรณพืชในท้องถิ่น และช่วยเผยแพร่ให้กลุ่มชนรุ่นหลังได้
ทราบถึงประโยชน์และความสำคัญของพืช

3. สามารถนำพรรณพืช และกระบวนการในการทำงานวิจัยมาปรับเปลี่ยนใช้ในการเรียนการสอน
ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ และมีความสุขสนุกสนานกับบทเรียนที่สอนมากขึ้น

นักเรียน : นายสุรสิทธิ์ ชัยยะคำ นักวิจัย

จากการที่ผมได้ทำงานวิจัยผ่านมามีทำให้ผมได้เรียนรู้ คือ

1. ทำให้รู้จักพรรณพืชมากขึ้น พืชแต่ละชนิดอยู่ในธรรมชาติที่มีที่อยู่ต่างกัน บางชนิด ต้องการ
แสงมาก บางชนิดก็ต้องการแสงเพียงเล็กน้อย
2. ทำให้การใช้ประโยชน์จากส่วนต่างๆของพืช อาทิเช่น ราก ลำต้น ใบ ดอก ผล นำมาประกอบ
อาหาร ยารักษาโรค
3. ได้มีความรู้ และประสบการณ์ตรง นอกห้องเรียน มีความใกล้ชิดกับธรรมชาติ ทำให้เกิดความสุข
เพลิดเพลิน ในการเรียน
4. เกิดความสามัคคี ในหมู่คณะ ในการแบ่งหน้าที่ในการทำงาน
5. มีความใกล้ชิดเกิดความศรัทธากับครูในทีมวิจัยเสมือนญาติผู้ใหญ่คนหนึ่ง ไว้วางใจในการให้
คำปรึกษา
6. ได้รู้จักคนในชุมชน โดยเฉพาะด้านภูมิปัญญาในการขยายพันธุ์พืช การใช้ประโยชน์
7. มีความหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ ในท้องถิ่นมากขึ้น

นักเรียน : นางสาวนารีรัตน์ ทองแท้ นักวิจัย

จากการที่ดิฉันได้ทำงานวิจัย ทำให้ได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ดังนี้

1. ได้รับความผูกพันระหว่างชาวบ้าน นักเรียนและครูในทีมวิจัยมากขึ้น
2. รู้จักความหลากหลายของพันธุ์พืช รู้ลักษณะ คุณค่า ประโยชน์และโทษที่มนุษย์พึงได้รับ
3. เราสามารถนำพืชในท้องถิ่นมาบริโภคด้วยความปลอดภัย ปราศจากสารพิษประหัย และให้คุณค่าทางโภชนาการสูง
4. ได้มีโอกาสการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันหลากหลายอาชีพ ไม่มีขีดจำกัดและข้อบังคับ ทำให้ดิฉันเกิดความมั่นใจในตัวเอง กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น มากกว่าเดิม ที่เคยเป็น ค่ะ
5. เป็นการจุดประกายเริ่มต้น บนเวทีวิจัย ทำให้เจียมมั่นใจในตัวเอง การทำงานวิจัยทำให้ดิฉันสามารถเป็นแบบอย่างให้กับเยาวชนน้องๆ ต่อไปในอนาคตค่ะ

ชาวบ้าน : นางบุญยืน แก้วบำรุง นักวิจัย

จากการที่ฉันได้ทำงานกับครูและนักเรียน ทำให้ฉันเกิดความหวงแหน ทรัพยากรพืชพรรณ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น สามีนของดิฉันเป็นคนขึ้นป่าบ่อย ฉันก็ขอให้เขานำพืชที่แปลกๆหายากลงมาเพาะปลูกในบ้านและดูแลรักษา ไว้เป็นอย่างดี ดอกแจกันทองก็พบแต่ไม่มาก คิดว่าจะพยายาม ชักชวนเพื่อนบ้านหามาปลูกในช่วงฤดูฝนให้มากกว่าที่มีอยู่

ชาวบ้าน : นายชนิด พรหมแก้ว นักวิจัย

มีนักเรียนเข้าไปศึกษาเรียนรู้เรื่องทุเรียนสาธิตา กับผมบ่อยครั้ง ผมได้ให้ความรู้ในการเพาะขยาย การดูแลรักษา ทุเรียนสาธิตาเป็นพันธุ์พื้นเมืองจากอำเภอกะปงของเรา ผมขอแจกใบความรู้ในการเพาะขยายให้ท่านในวันนี้เพื่อจะได้นำไปขยายพันธุ์ได้ครับ ทุเรียนสาธิตา ทำรายได้ให้ผมมากกว่าอาชีพอื่นๆของผม

นักเรียน : นางสาวกนกวรรณ สุวรรณรักษา นักวิจัย

สำหรับนกระค่ะ ได้เรียนวิชาสังคมศึกษา ครูให้ไปสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่นในหมู่บ้านของตนเอง ทำให้มีความภูมิใจเมื่อได้ไปเรียนรู้นอกห้องเรียนกับเพื่อนๆ 6 คน ในการทำน้ำพริกจากใบตำมัง เราได้รู้จักขั้นตอนการทำน้ำพริก มีความรู้ถึงประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น

ครู : นายจิระวิน ชูไพ นักวิจัย

ได้นำความรู้เกี่ยวกับการวิจัยมาบูรณาการการเรียนการสอนวิชาศิลปะ โดยให้นักเรียนแต่ละระดับชั้นเรียนได้วาดภาพพืชที่ตัวเองชอบและรักษาดูแลอยู่ นำมาเผยแพร่โดยใช้ลายเส้นที่หลากหลาย เช่น การแรเงาด้วยดินสอ การระบายด้วยสี ไม้ เป็นต้น และยังเป็นการดึงให้นักเรียนได้รักษาและหวงแหนพืชท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากเครือข่าย

1. นายสมพงษ์ ประสานการ โครงการศึกษาเพาะกล้วยไม้วันต้นฉบับพันธุ์แท้ ส่วนใหญ่คนท้องถิ่นอื่นๆ จะมาขอซื้อ ก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนในกลุ่มและทำให้เกิดการทำงานเพื่อเอกลักษณ์ ความเข้มแข็ง มีการจัดการ ขยายพันธุ์ ความเป็นกล้วยไม้ท้องถิ่น วันทางช้างด้วยเทคโนโลยีชาวบ้านเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนบ้านบางดัก ต.บางวัน อ.กระบุรี จ.พังงา

3.นายดุสิต มู่ทอง ศึกษาการป้องกันการชะล้างหน้าดินพื้นที่ด้านพระยาพิพิธ โดยสร้างจากไม้ไผ่

4. นางฟางี๊ยะ ผดุงชาติ โครงการกระบวนการผลิตน้ำปลา และการเรียนรู้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืนในชุมชน ที่ อ.สุขสำราญ

5. นายอานวย ประกอบแสง โครงการพรรณไม้พื้นเมืองหายากและใกล้สูญพันธุ์ เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้แนวทางส่งเสริมเกษตรกรพันธุ์พืชเศรษฐกิจชุมชน อ.กะปง จ.พังงา

6. นายธานี อุ่นขาว โครงการศึกษารูปแบบและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คลองนาตา ต. นาตา อ. สุขสำราญ จ.ระนอง

13.00น.-13.10 น. ชม VCD ประมวลภาพงานวิจัย

13.10น.-14.30น. บทบาทการหนุนเสริมชุมชน

บทบาทการหนุนเสริมชุมชน

นักวิชาการ สำนักงานเกษตรอำเภอกะปง : นายวิระ สังข์ทอง

ตำแหน่ง ชำนาญการ

ผมขอขอบคุณทุกท่านที่ได้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนพูดคุยในเรื่องพืชในท้องถิ่นในวันนี้ หน่วยงานของเราก็ได้ทำวิจัยในเรื่องเกษตรอินทรีย์ซึ่งได้ทำการวิจัยเสร็จสิ้นลง ผมคิดว่า งานวิจัยท้องถิ่นทำให้ชาวบ้านทุกคนมีความรักและหวงแหนทรัพยากรในท้องถิ่น ขอให้ทุกคนได้ช่วยกันสืบค้น และนำมาปลูกขยายให้มากขึ้น

บทบาบทการหนุนเสริมชุมชน

พัฒนากร สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเกาะปง : จ.ส.อ. นิพนธ์ ธิตาเดธา

ตำแหน่ง ชำนาญการ

สวัสดีครับ ผมได้รับมอบหมาย จากหัวหน้าพัฒนากรอำเภอเกาะปง ให้มาพบปะกับผู้สัมมนา งานวิจัยพืชท้องถิ่นกับวิถีชุมชน ในวันนี้ ผมขอสนับสนุนกิจกรรมที่จัดขึ้นในครั้งนี้ งานวิจัยจบลง ผมขอให้ชาวบ้านทุกคนช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น ที่มีอยู่ โดยเฉพาะพืชที่กำลังจะสูญพันธุ์ ให้กลับมาอยู่ในท้องถิ่นของเราตลอดไป

บทบาบทการหนุนเสริมชุมชน

นายอำเภอเกาะปง : นายประกอบ ศรีทวี

เรียน ผู้ประสานงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดพังงา ผมรู้สึกเป็นเกียรติที่ได้มาพบกับผู้เข้าร่วมสัมมนาในวันนี้ ผมขอสนับสนุนกิจกรรมที่จัดขึ้นในครั้งนี้ เพราะว่าพืชพรรณในท้องถิ่นนับวันจะสูญพันธุ์เพราะชาวบ้านบุกรุกป่าเพื่อทำกินกันมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาป่าเสื่อมโทรม พืชที่เคยขึ้นตามธรรมชาติก็หมดไป ต้นเทพทาร์โร เป็นไม้ประจำจังหวัด ดอกแฉกกันทอง ที่ทีมงานวิจัยค้นพบนับว่าเป็นสิ่งที่ดี น่าจะเผยแพร่ให้คนรู้จักให้เป็นไม้ดอกเอกลักษณ์ของชุมชนชาวอำเภอเกาะปง ได้ช่วยกันปลูกเชิงอนุรักษ์ เพราะดอกแฉกกันทองทราบว่าชอบอยู่ในที่ร่มได้ต้นไม้ใหญ่พวกยางพารา เมื่อไม้ถูกโค่นไป ดอกแฉกกันทองนี้ก็จะหายไปด้วย ฉะนั้น ควรจะวางแผนกันในระดับชุมชนว่าจะมีการจัดการอย่างไร

สรุปภาพรวมงานวิจัยกับการเคลื่อนไหวงานชุมชน

โดย ผู้ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดพังงา : นายสุกิจ นาคตาขุน

การสัมมนางานวิจัย พืชท้องถิ่นกับวิถีชุมชน ในวันนี้เป็นการสัมมนาเพื่อหาแนวทางในการจัดการทรัพยากรของคนในชุมชน ตลอดจนผู้สนับสนุนส่งเสริมให้พืชที่หายากและใกล้จะสูญพันธุ์ให้อยู่ยั่งยืน ดอกแฉกกันทอง เป็นพืชที่มีลักษณะเด่นและหาได้ยาก พบมากที่สวนยางของนายอำเภวนายประกอบ บ้านท่านา มีทั้งหมด 20 กอ อีกประมาณ 10 ปี ต้นยางเหล่านี้ก็ต้องถูกโค่นแน่นอน ฉะนั้น ทีมนักเรียนชาวบ้านทุกคนต้องช่วยกันหาวิธีอนุรักษ์ให้อยู่ได้ยั่งยืนต้องศึกษาว่า ดอกแฉกกันทอง นี้มีการขยายพันธุ์อย่างไร โอกาสรอดมีมากน้อยเพียงไร ในโอกาสครบรอบ 10 ปีงานวิจัย “ชาวบ้านวิจัย..รากฐานใหม่ของสังคม” คุณค่า พลัง และความสุข นี้ จะได้นำดอกแฉกกันทองไปเผยแพร่ต่อไป

15.00น. ปิดประชุมสัมมนา

กล่าวปิดประชุมสัมมนา

ทิมวิชัยพรรณพิช บ้านฝายท่า อำเภอกะปง : นางสุกัญญา ชำนาญกิจ

ในนามผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกคน ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่ให้เกียรติมาเข้าร่วมประชุมสัมมนาในวันนี้ การสัมมนาก็ได้เสร็จสิ้นตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย จงคุ้มครองทุกท่านให้มีแต่ความสุขความเจริญ และเดินทางด้วยความสวัสดิภาพทุกคนค่ะ

ปัญหาอุปสรรค

- ในการสัมมนาในช่วงเช้า ขาดผู้เข้าร่วมประชุมจาก หน่วยราชการผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต. แต่ในช่วงบ่ายก็มีผู้สัมมนาจากหน่วยงานส่งเสริมสนับสนุน ฤดูแล้งชาวบ้านมีการตัดยาง การมาประชุมไม่ก่อนตรงต่อเวลา ล่าช้า

ข้อเสนอแนะ -

บทที่ 3

การบริหารจัดการโครงการวิจัย

การดำเนินงานในช่วงระยะเวลางวดที่ 1 (01 พ.ย. 2549 ถึง 30 ธ.ค. 2550)

1. การประสานงานมีความสะดวกรวดเร็ว เพราะทีมวิจัยมีครูอยู่โรงเรียนเดียวกัน 3 คน ส่วนชาวบ้านห่างจากโรงเรียนไกลสุด ประมาณ 25 กิโลเมตร การนัดหมายโดยการนำหนังสือเชิญหรือโทรศัพท์ แต่จะมีปัญหาอยู่ 1 คน คือ นายสัมฤทธิ์ กำเนิดกลาง คาดว่าจะเดินทางไปต่างประเทศในประมาณ 2-3 เดือน คนจะต้องปรับเปลี่ยนทีมวิจัย
2. การเก็บข้อมูลในชุมชน ในการสำรวจพืชได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี
3. สภาพชุมชนและสถานที่สำรวจเดินทางได้ทั้งรถยนต์ จักรยานยนต์ และเดินทางเท้าทุกเส้นทางสะดวกปลอดภัย
4. สภาพอากาศของพื้นที่ ฝนตกชุก ช่วงเดือน พ.ย - เม.ย มีฝนตกเล็กน้อย
5. กิจกรรมการสำรวจต้องดำเนินการต่อเนื่องไปอีกระยะที่ 2 ของโครงการ
6. กิจกรรมศึกษาดูงานพืชสวนโลกได้เดินทางร่วมกับ องค์กรต่างๆ เพราะงบประมาณจำกัด ส่วนเกินที่ได้ให้จ่ายเพิ่มเติมจากงบประมาณ สกว. ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น
7. การสำรวจพืชในแต่ละหมู่บ้านต้องสำรวจทุกประเภทพร้อมๆกันจะได้ไม่ต้องเสียเวลา
8. การดำเนินงานระยะที่ 1 ได้รับความร่วมมือในการให้คำปรึกษาศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดพังงาอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการใช้เอกสารการเงินการเขียนรายงานความก้าวหน้าของโครงการ เข้าร่วมเวทีกิจกรรมที่โครงการจัดขึ้น ตลอดจนทีมวิจัยของโครงการได้เข้าร่วมเวทีกิจกรรมบทบาทที่มึนเกี่ยวกับการหนุนเสริมโครงการและกิจกรรมเตรียมนำผลงาน และจัดนิทรรศการ

การดำเนินงานในช่วงระยะเวลางวดที่ 2 (01 ก.ย.2550 ถึง 30 มี.ค.2552)

การดำเนินงาน ในการบริหารจัดการโครงการ ประกอบด้วย นางสาววิไลวรรณ ฟองชัย เป็นหัวหน้าโครงการ ได้เปิดบัญชีประกอบด้วย หัวหน้าโครงการ นางสาวสุปราณี รอดเซ็น ผู้ช่วยนักวิจัย และนายขรรวย จิระรัตน์ ผู้ช่วยนักวิจัย ได้กำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ ให้ นางสาวสุปราณี รอดเซ็น จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของโครงการ นายจิรวิน ชูไพ ฝ่ายจัดทำทะเบียน จัดทำเอกสาร นายประคอง ผกาพรหม นายอำนวยการประกอบแสง นายสุรสิทธิ์ ชัยยะคำ เป็นฝ่ายประสานงานชุมชนในการออกสืบค้นภูมิปัญญาในท้องถิ่น ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี การประสานงานมีความสะดวกรวดเร็ว การนัดหมายโดยการนำหนังสือเชิญหรือโทรศัพท์ ติดต่อ การเก็บข้อมูลในชุมชน ในการสำรวจพืชได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี สภาพชุมชนและ

สถานที่สำรวจเส้นทางได้ทั้งรถยนต์ จักรยานยนต์ และเส้นทางเท้าทุกเส้นทางสะดวกปลอดภัย สภาพอากาศของพื้นที่ ฝนตกชุก มีระยะเวลาหลายเดือน กิจกรรมศึกษาดูงานพืชสวนโลกได้เดินทางร่วมกับ องค์การต่างๆ เพราะงบประมาณจำกัด ส่วนเกินที่ได้ให้จ่ายเพิ่มเติมจากงบประมาณ สกว. การสำรวจพืชในแต่ละหมู่บ้านต้องสำรวจทุกประเภทพร้อมๆ กัน จะได้ไม่ต้องเสียเวลา การจัดเวทีระดมสมองทุกกิจกรรม ได้รับความร่วมมือจากผู้นำชุมชนได้แก่ กำนันสำเร็จ พรหมแก้ว กำนันตำบลท่านา สถานที่จัดกิจกรรม ศาลาเอนกประสงค์ บ้านฝายท่า นายอานวย ประกอบแสง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านท่านา สถานที่จัดกิจกรรม ศาลาเอนกประสงค์บ้านท่านา นายกำแหง ต้นสกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนกะปงพิทยาคม ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการจัดเวทีหลายครั้ง การจัดเวทีนำเสนอผลงานการวิจัยตรงกับวันประชุมส่วนราชการและผู้นำท้องถิ่นแต่กิจกรรมก็ได้รับความร่วมมือจากส่วนราชการและผู้นำชุมชนเพื่อเสริมหนุนพอสมควร ได้รับความร่วมมือในการให้คำปรึกษาศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดพังงา อย่างต่อเนื่อง เกี่ยวกับการใช้เอกสารการเงินการเขียนรายงานความก้าวหน้าของโครงการ เข้าร่วมเวทีกิจกรรมที่โครงการจัดขึ้น ตลอดจนทีมวิจัยของโครงการได้เข้าร่วมเวทีกิจกรรม กิจกรรมบทบาทที่สัมพันธ์กับการหนุนเสริมโครงการและกิจกรรมเตรียมนำผลงาน และจัดนิทรรศการ

บทที่ 4

ผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงาน

การดำเนินวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยต่อเนื่องจากโครงการการจัดการฟื้นฟูอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากพืชโบราณข้าวอย่างมีส่วนร่วม ที่เหมาะสมกับชุมชนบ้านปากพู้ ตำบลท่านา จังหวัดพังงา ซึ่งเป็นการทำงานกว้างกว่าเดิม คือ ครอบคลุมไปทุกตำบลในอำเภอกะปง ต้องใช้เวลาและความร่วมมือของนักวิจัยและคนในชุมชนที่อยู่ในเขตพื้นที่วิจัย ผลจากการเดินทางศึกษาดูงานจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้ทุกคนรู้สึกประทับใจในความสวยงามตั้งแต่ประตูทางเข้าจนถึงประตูทางออก บนเนื้อที่ หลายร้อยไร่ ตัวแทนแต่ละประเทศได้จัดแสดงสวนจำลองแสดงให้เห็นความงดงามทางวัฒนธรรมประเพณีได้อย่างโดดเด่น ชัดเจน ทุกคนได้รับความรู้ประสบการณ์ตรง สามารถนำองค์ความรู้นี้มาปรับใช้ในพัฒนาศักยภาพชุมชนในท้องถิ่นของตนเองได้ จะเห็นได้ว่า พืชบางชนิดได้นำเทคโนโลยีชีวภาพมาปรับเปลี่ยนสายพันธุ์จากผลไม้กลายเป็นไม้ประดับได้ ตลอดจน ความรู้ด้านการเกษตรก็สามารถนำมาแปรรูป ให้เป็นผลิตภัณฑ์น้ำมันหอมระเหย การเพาะเนื้อเยื่อของมะพร้าวกะทิและกาแฟครบวงจรคือประเทศไทยและประเทศเม็กซิโก หลังจากศึกษาดูงานเรียบร้อยแล้ว ทุกคนก็นำความรู้เหล่านั้นมา ลงลุยพื้นที่ในการสำรวจพืชในท้องที่อำเภอกะปง

จากการเดินทางสำรวจในครั้งนี้ได้เดินทางสำรวจหลายวัน เพราะแต่ละแห่งมีบ้านเรือนกระจุกกระจายสภาพพื้นที่มีทั้งพื้นที่สวน ป่า บริเวณน้ำตก มีพื้นที่ราบเพียง 20 % อีก 80 % ก็เป็นพื้นที่ภูเขา หุบเขา พบว่าผลไม้ ไม่เศรษฐกิจที่ทำรายได้ให้แก่ชุมชนได้แก่ ขางพารา ปาล์ม มังคุด ลองกอง จำปาตะ ใบร่มข้าว ผักพื้นเมืองหรือสมุนไพรที่ควรปลูกขยาย อนุรักษ์ ได้แก่ ผักเหมียง ทำมึง มันปู ผักกูด ราน้ำ หน่อไม้ น้ำ ผักกุ่ม ผักกาดนกเขา ลูกฉิ่ง ลูกโพะ ผักกาดนกเขา ยำแย้ ไม้ดอกไม้ประดับ ที่ควรขยายพันธุ์ให้อยู่ในท้องถิ่นได้แก่ ประเททกล้วยไม้ โดยเฉพาะ ปากนกแก้วมีมากในหมู่บ้านปลายวา พอเขา เพรินก้านดำ ข้าหลวงหลังลาย ปาล์มทั้งหลังขาว

หลังจากการสำรวจเสร็จสิ้นลง หัวหน้าทีมวิจัยก็ได้เสนอให้ ครูโรงเรียนกะปงพิทยาคมได้ระดมสมองในการคิดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้โดย นำพืชเข้าไปบูรณาการเรียนการสอนทำให้นักเรียนมีความสุข เพลิดเพลินกับกิจกรรมและได้รับความรู้ประสบการณ์ ทำให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์พืชพันธุ์ต่อไป

จากการสัมภาษณ์บุคคลในอำเภอกะปงทุกหมู่บ้านพบว่า

1. มีพืชในท้องถิ่นมากที่สุดได้แก่ ขางพารา ปาล์มน้ำมัน เงาะ มังคุด ลองกอง ลางสาด จำปาตะ สะตอ สละ ระกำ ลูกเนียง ผักเหมียง

2. มีวิธีการเพาะปลูกในท้องถิ่นโดยชุดหลุมแล้วเอาปาล์มลง 15 วันใส่ปุ๋ย ปลูกแบบธรรมชาติโดยใส่ปุ๋ยชีวภาพมีโรงเพาะชำกล้าไม้สำหรับเก็บต้นพันธุ์ ตอนกิ่ง ตัดตาแล้วปลูกผสมผสาน ผลไม้หลาย อย่างมีบ่อปลา รอบบ่อปลาก็ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกแบบผสมผสานในพื้นที่เดียวกัน เป็นการตัดตอนโรคที่เกิดกับพืชและพืชได้พึ่งพาซึ่งกันและกัน ผลผลิตได้ตลอดปี ปลูกแบบนั่งแท่น

3. พืชทุกชนิดมีค่าควรอนุรักษ์ ซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่น ผักเหมียง มังคุด ทุเรียน ผักกูด ทุเรียน สาลิกา จำปาตะ ลูกฉิ่ง ลูกโพะ ราน้ำ หญาซ้อง ปาล์มเจ้าเมืองถลาง กล้วยไม้ เฟิร์น

4. ควรส่งเสริมให้มีกาเพาะปลูกเพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้ได้แก่ ขางพารา ปาล์มน้ำมัน

5. มีวิธีการขยายพันธุ์ โดยตัดตา ตอนกิ่ง ซ้อมเมล็ดพันธุ์ เพาะเมล็ด เสียบยอด ปักชำ

6. การมีส่วนร่วมกับการจัดการเพาะปลูกพืชร่วมกับชุมชน ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อชุมชนกับชนิดของพันธุ์พืช ได้ปลูกป่าเฉลิม ปลูกตามสวนสาธารณะในวันสำคัญต่างๆทุกปี ประชุมโดยการเข้ากลุ่มแม่บ้าน ร่วมกันอนุรักษ์พันธุ์พืชที่ไม่มีในชุมชน จากการสำรวจเก็บข้อมูลพืชครั้งที่ 2 ได้คัดเลือกพืชสำคัญเพื่อศึกษาลงลึก เกี่ยวกับส่วนต่างๆของพืช ลำต้น ใบ ดอก ผล เมล็ด 3 กลุ่มคือ กลุ่มผลไม้ได้แก่ ทุเรียน สาลิกา ลิ้นแฉะ หล้าล่า กลุ่มผัก ได้แก่ กะเปก เต่าร้าง หูหมี่ ไม้ดอกไม้ประดับ ได้แก่ แจกันทอง กาหลา ว่านมหาเสน่ห์ เอื้องหมายนา ค้างคาวดำ จากนั้นก็จัดเวทีเพื่อให้ชุมชนได้รับรู้ร่วมกัน ในการสืบค้นหาว่ามีที่ไหนบ้างและชักชวนให้นามาเพาะขยายพันธุ์ให้มากขึ้น พวกผักพื้นบ้านและดอกไม้ประดับ สามารถนำมาปลูกผสมผสานระหว่างพืชเศรษฐกิจได้ ทำให้เกิดรายได้แก่ชุมชน จากนั้นก็จัดเวทีสำรวจปัจจัยการสูญเสียพืชในท้องถิ่น เกิดจากสาเหตุใด กลยุทธ์ระดับบุคคล ระดับครัวเรือนมีวิธีการจัดการด้านการปลูกโดยวิธี ใช้เมล็ด เสียบยอด ตัดตา ทาบกิ่ง แยกหน่อ วิธีการอนุรักษ์นั้นโดยร่วมกันจัดกิจกรรมส่งเสริมในการปลูกพืชที่หายาก สร้างจิตสำนึกให้แก่บุคคลรุ่นหลังเพื่อไม่ให้สูญพันธุ์ ศึกษาวิธีการเพาะปลูกแบบใดที่เหมาะสมกับพืชชนิดนั้นแปลงสาธิตตัวอย่างในชุมชน 1) นางประทุมวดี วิยวัฒน์ เป็นชาวบ้านล่ำรู่ ที่มีการปลูกกะเปกมากที่สุดสามารถเก็บผลผลิตทำรายได้ตลอดปี 2) นายชนิด พรหมแก้ว เป็นชาวบ้านกะปง เป็นผู้ที่มีความสามารถขยายพันธุ์ทุเรียน สาลิกาพันธุ์แท้ ส่งเสริมรายได้เป็นอาชีพหลัก เราสามารถมาเยี่ยมชมได้ตลอดเวลา 3) นายอำนาจ ประกอบแสง ชาวบ้านท่านา เป็นพืชผสมผสานภายในสวนยาง ประกอบด้วยพืชหลายชนิด ดอกแจกันทอง ว่านมหาเสน่ห์ ค้างคาวดำ หูหมี่ เอื้องหมายนา กาหลา ผักเหมียง กิจกรรมนำเสนอผลงาน ก็ได้จัดนิทรรศการให้เครือข่าย ชุมชน นักเรียน ส่วนราชการได้เยี่ยมชม ได้รับความร่วมมือจากผู้นำท้องถิ่น โดยเฉพาะนายอำเภอท่านได้ผู้ชักชวนชาวบ้านร่วมกันนำมาปลูก

ปัญหาอุปสรรค

- 1 .สภาพฝนตกชุกไม่สะดวกในการเดินทางสำรวจพืช
2. แหล่งสืบค้นข้อมูลมีน้อย
3. ชื่อพืชพื้นเมืองบางชนิดไม่มีชื่อทั่วไป
4. ทีมวิจัยมีหลายหลายอาชีพ โดยเฉพาะวันใดที่ฝนไม่ตกชาวบ้านจะมาไม่ตรงเวลา
เพาะเป็นช่วงที่สามารถตัดยางได้

บทที่ 5

สรุปผลการดำเนินงานและบทเรียน

จากการดำเนินงานดังกล่าวใช้กระบวนการสืบค้นพุดคุย สัมภาษณ์ ทำให้ทีมวิจัยรู้จักชนิด พันธุ์และลักษณะทั่วไปของพืชในท้องถิ่นที่มีมานาน ควรหาทางอนุรักษ์ ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเพาะปลูกขยายให้มากขึ้น อำเภอกะปงเป็นอำเภอเดียวที่ไม่ติดทะเล จึงมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ยังคงเหลือพืชในท้องถิ่นอยู่มากกว่าอำเภออื่นๆ ทำอย่างไรให้ชุมชนได้มีจิตสำนึกในการสร้างความมั่นคงแหล่งสร้างอาหารเพื่อความพอเพียงและแบ่งปัน ในการศึกษารวบรวมพืชท้องถิ่นที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์นี้ต้องใช้เวลาพอสมควรในการสืบค้น พืชที่เจริญได้ดีในบริเวณน้ำที่ขึ้นและจำพวกกร้าน้ำหรือโหรพาน้ำ เป็นพืชที่มีแม้นำมาขายในตลาดนัดวันอาทิตย์ทุกวันอาทิตย์เพียงคนเดียวเป็นประจำ แสดงว่าไม่น่าชนิดนี้ไม่ได้ส่งเสริมในการปลูกเท่าที่ควร ส่วนกะแปกเจริญได้ดีที่มีน้ำยังมีชาวบ้านล้าแก่เพียงคนเดียว ที่มีจัดการที่ดีมีทั้งการเพาะปลูกและการตลาด หล้าถ้าเป็นผลไม้ที่น่าสนใจทุเรียนสาธิตา เป็นทุเรียนพื้นเมืองของอำเภอกะปงที่มีลักษณะดี ขายได้ราคาสูง ลิ้นแะ เป็นผลไม้ชนิดหนึ่งที่ค่อยมีการเพาะขยาย ดอกไม้ที่ขึ้นอยู่ตามภูเขา สวนยางสวนปาล์ม ที่มีความสวยงามตามธรรมชาติสามารถนำไปใช้ประโยชน์ เป็นไม้ประดับสวน ประดับงานพิธีมงคลต่างๆ

กระบวนการแลกเปลี่ยนในการจัดเวทีทำให้ทีมวิจัย ได้รู้จักวิถีชุมชนในการดำรงชีวิต การใช้ประโยชน์ของพืชพรรณการปลูกเพาะขยายจากภูมิปัญญาท้องถิ่น จากปราชญ์ชาวบ้าน ชุมชนได้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ เมื่อทราบถึงปัจจัยสาเหตุความเสื่อมโทรม การสูญหายอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ทำกิน จากป่าดิบชื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์ได้ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ สัตว์นานาพืชหลากหลายสายพันธุ์กลายเป็นพื้นที่พืชเศรษฐกิจสำคัญจำพวกยางพารา ปาล์ม กระบวนการเรียนรู้ในการอนุรักษ์ ทำให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มในการจัดการทรัพยากรปลูกพืชผสมผสาน พื้นที่ว่างจากสวนยางสวนปาล์ม สวนผลไม้ ที่มีสภาพอุดมสมบูรณ์ เราสามารถปลูกพืชที่อาศัยร่มเงาแทรก จำพวกเงาะทอง ดาหลาค้างคาวคำ เสน่ห์สาวหลง ผักหูหมี ส่วนการปลูกผสมผสาน จากการเลี้ยงสัตว์ หมู ไก่ ก็ปลูกจำพวก กะแปกเพื่อบำบัดระบบน้ำให้หมุนเวียนกลับมาใช้ได้ อีก ส่วนพื้นที่ใดที่มีที่ชุ่มน้ำก็ปลูกจำพวกกร้าน้ำได้ ไม่ยืนต้นต้องการแสงมากก็ปลูกไว้ในที่สูง ลดหล่นกันลงมา เพื่อให้ได้ผลผลิตสูงและให้ร่มเงาแก่พืชในร่ม ชุมชนสามารถจัดกลุ่มจัดทำแปลงสาธิตเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่นๆ ผลจากงานวิจัยทำให้ชุมชนที่เห็นความสำคัญในป่าที่เห็นคุณค่า โดยนำดอกเงาะทองมาจัดขบวนรถเนื่องในงานสมโภชญหลักเมืองพังงา 200 ปี ในวันที่ 1 พ.ค. 2552 ทำให้คนเมืองพังงาได้รู้จักโดยทั่วกันและขบวนรถนี้ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับที่ 1

บทเรียนจากการดำเนินงาน

1. การสำรวจชนิดพันธุ์และลักษณะทั่วไปของพืชท้องถิ่น ไม่เป็นไปตามจุดประสงค์ เพราะแต่ละแหล่งที่อยู่ของพืชจะประกอบด้วยพืชทุกชนิด ไม่ค่อยมีไม้ประดับ/สมุนไพร ผลไม้/เศรษฐกิจ ผักพื้นบ้าน จึงปรับให้เหมาะสมกับสถานที่ โดยสำรวจพืชไปพร้อมกัน

2. การค้นคว้าข้อมูลวิชาการและการตรวจสอบข้อมูล ยังไม่ละเอียดเพียงพอ เพราะมีตำราจำกัด พืชบางอย่างเป็นชื่อท้องถิ่นพื้นบ้าน ชื่อทั่วไปไม่ทราบ กิจกรรมนี้ควรจะมีการปรับแก้ในระยะที่ 2

3. การจัดกิจกรรมจัดเวทีประสบการณ์และสมอง/แสดงความเห็น/วิเคราะห์เชื่อมโยงระหว่างสาเหตุการเปลี่ยนแปลงกับผลความเสื่อมโทรมของพืชท้องถิ่นนั้น กลุ่มคนส่วนใหญ่มาจาก ตำบลท่านา ตำบลหมาะ ตำบลกะปง เพราะอยู่ใกล้สถานที่ประชุมตลอดจน มีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้า 1 สัปดาห์

4. งานวิจัยเกี่ยวกับพืช สามารถนำไปบูรณาการสอนกับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้-นักเรียนได้รับความสนุกเพลิดเพลินกับกิจกรรมและเทคนิค วิธีการ เครื่องมือของครู ครูได้มีโอกาสจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ใกล้ชิดกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

5. การศึกษาดูงานทำให้ทีมวิจัยได้รับประสบการณ์ตรงในการสร้างความมั่นใจในการคิดแบบหลากหลาย สามารถนำมาผสมผสานความรู้เดิมที่มีอยู่ให้มีความรู้ใหม่

6. ชุมชนเกิดจิตสำนึก เห็นคุณค่าของพืชในท้องถิ่น ร่วมกันรณรงค์ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูพืชหายากและกำลังสูญพันธุ์ มีการจัดการโดยทุกคนมีส่วนร่วมในการ

➤ บทเรียนจากการดำเนินงานจากทีมวิจัยที่เป็นนักเรียนเกิดผล ดังนี้

1. ทำให้นักเรียนรู้จักพรรณพืชท้องถิ่นมากขึ้น
2. นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ตรงนอกห้องเรียน ได้ใกล้ชิดกับ ธรรมชาติทำให้เกิดความสุขเพลิดเพลินในการร่วมกิจกรรม
3. นักเรียนมีความใกล้ชิด เกิดความศรัทธากับครูในทีมวิจัยเสมือนญาติผู้ใหญ่คนหนึ่ง
4. นักเรียนรู้จักคุ้นเคยในชุมชนมากยิ่งขึ้น
5. นักเรียนเกิดจิตสำนึกในการวางแผนทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นมากขึ้น
6. ทำให้นักเรียนรู้จักความหลากหลายของพันธุ์พืช รู้ลักษณะ คุณค่าประโยชน์ โทษ ที่มีต่อมนุษย์พึงได้รับ
7. สามารถนำพืชในท้องถิ่นมาบริโภคด้วยความปลอดภัย ปราศจากสารพิษ ประหยัดให้คุณค่าทางโภชนาการ
8. ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันหลากหลายอาชีพ ไม่มีขีดจำกัด
9. ทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในตัวเอง กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น
10. เวทีวิจัยทำให้จุดประกายเริ่มต้นการทำงานวิจัย สามารถนำกระบวนการวิจัยจาก

กิจกรรม ไปใช้ในอนาคตต่อไป และสามารถเป็นแบบอย่างกับเยาวชนรุ่นน้องได้

11. นักเรียนได้รับความสนุกเพลิดเพลินกับกิจกรรมและเทคนิค วิธีการ เครื่องมือของครู

➤ บทเรียนจากการดำเนินงานจากทีมวิจัยที่เป็นชาวบ้านเกิดผลดังนี้

1. ทำให้ เกิดจิตสำนึกในการหวงแหนทรัพยากรพืชพรรณ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น โดยเฉพาะ ดอกเจ๊กันทอง จะพยายามชักชวนเพื่อนบ้านนำมาปลูกให้มีปริมาณมากขึ้น
2. ทำให้ชาวบ้านมีรายได้กับการนำพืชมาเพาะขยายพันธุ์พืชที่หายาก เป็นอาชีพเสริม
3. ทำให้มีความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศของพืชบางชนิดที่สามารถนำมาปลูกในพื้นที่ว่างระหว่าง สวนยางพารา ปาล์ม สวนผลไม้ ผสมผสาน เกิดรายได้
4. เกิดการรวมกลุ่มในชุมชนปลูกเป็นแปลงสาธิต ขยายผลให้ชุมชนทั่วไปได้รู้ว่าควรปลูกพืชชนิดใดบ้าง
5. ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียน ครู ชาวบ้านหมู่บ้านอื่นๆและ ผู้นำชุมชน ส่วนราชการ
6. ชุมชนเกิดจิตสำนึก เห็นคุณค่าของพืชในท้องถิ่น ร่วมกันรณรงค์ในการอนุรักษ์ฟื้นฟู พืชที่หายากและกำลังสูญพันธุ์ มีวิถีจัดการโดยทุกคนมีส่วนร่วมในการ

➤ บทเรียนจากการดำเนินงานจากทีมวิจัยที่เป็นครูผู้สอนเกิดผล ดังนี้

1. ได้นำความรู้เกี่ยวกับการวิจัยมาบูรณาการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
2. ได้รู้จักพรรณพืช รู้จักคุณค่าประโยชน์ โทษจากความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. มีความเข้าใจด้านภูมิหลังของสาเหตุ การสูญหาย ความเสื่อมโทรมของพืชในท้องถิ่น
4. เกิดความสัมพันธอันดีงามตลอดจนคุ้นเคยบุคคลสำคัญในชุมชน
5. สามารถนำกระบวนการในการวิจัยมาปรับใช้ในการเรียนการสอนเป็นขั้นตอน เป็นระบบระเบียบทำให้นักเรียนนักเรียนเกิดความสนใจและมีความสุขสนุกสนานกับบทเรียนมากขึ้น เช่น กิจกรรมเวทีระดมสมอง ทำให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระได้หลากหลาย
6. ครูได้มีโอกาสจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ใกล้ชิดกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจาก แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
8. ครูได้เรียนรู้ประสบการณ์ในกระบวนการวิจัยจากจัดกิจกรรมและเทคนิคต่างๆจากการ ประชุมเครือข่ายหลายครั้ง สามารถนำวิธีการมาสร้าง เครื่องมือใช้กับเรียน
9. การศึกษาดูงานทำให้ทีมวิจัยได้รับประสบการณ์ตรงในการสร้างความมั่นใจในการคิด แบบหลากหลาย สามารถนำมาผสมผสานความรู้เดิมที่มีอยู่ให้ได้ความรู้ใหม่
10. ได้มีส่วนร่วมรณรงค์ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูพืชที่หายากและกำลังสูญพันธุ์ จากท้องถิ่น

ภาคผนวก

สรุปภาพกิจกรรมการดำเนินงานโครงการ

**จัดเวทีระดมประสบการณ์และสมอง/แสดงความเห็นวิเคราะห์เชื่อมโยงระหว่าง
ระหว่างสาเหตุการเปลี่ยนแปลงกับผลความเสื่อมโทรมของพืชท้องถิ่น**

กิจกรรมสำรวจพืชพรรณในท้องถิ่น

นายอำนาจ ประกอบแสงกับต้นส้มควาย

นายประคอง ผกาพรหมกับต้นบอนเต่า

ตัวอย่างชนิดพรรณพืชที่ทีมวิจัยออกสำรวจ

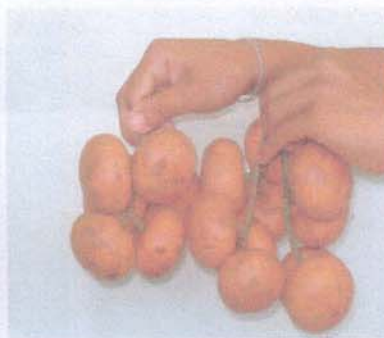
ต้นทำมัง

หญ้าขจร

ต้นหมุย

ลูกปุย

หน่อไม้

หล่ำล่า

โครงการศึกษาพรรณไม้พื้นเมืองหายากและใกล้สูญพันธุ์เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้แนวทางการส่งเสริมเกษตรกรเพาะปลูกเป็นพืชเศรษฐกิจชุมชน อ.กะปง จ.พังงา

กิจกรรมสำรวจบุคคลที่มีภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์พืชท้องถิ่น

นำเสนอกิจกรรมการบูรณาการเรียนการสอน

ดอกแฉ่งกันทองราชินีดอกไม้ป่า

ทีมนักเรียนร่วมกับชุมชนศึกษาสภาพดินบริเวณที่พบว่าดอก แฉ่งกันทองมีความสมบูรณ์ ณ บ้าทำนา

ภาพแสดงผลงานทีมวิจัยเนื่องในโอกาสวันครบรอบ สำนักงานพื้นที่การศึกษา 9-10 ก.ค.2551

นายสุรสิทธิ์ ชัยยะคำ ทีมวิจัย นำผลงานวิจัย
บูรณาการสอนเกี่ยวกับพืช

นางสาววิไลวรรณ ฟองชัย นำผลงาน
นวัตกรรมหัวข้อ โครงสร้างสำคัญของพืชดอก

น.ส.วิไลวรรณ ฟองชัย หัวหน้าโครงการ

ระดมสมองร่วมกันคิดในทีมวิจัย

สรุปกิจกรรมกระบวนการวิจัย

น.ส.ธิดดา รัตนาและจันทรา ต้นสกุล เป็นตัวแทน
นำเสนอไม้ผล ทุเรียนสาธิตา ลูกปุย หล่ำล่า

นักเรียนชั้นม.5 กำลังบันทึกข้อมูลการศึกษาพรรณไม้
ในการบูรณาการณสอนวิชาชีววิทยากับ7กลุ่มสาระ

ภาพรวมกิจกรรมนำนักเรียนเข้าร่วมวิจัยพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับ
โครงการศึกษาพรรณ ไม้พื้นเมืองหายากและใกล้สูญพันธุ์เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้แนวทาง
การส่งเสริมเกษตรกรเพาะปลูกเป็นพืชเศรษฐกิจชุมชน อ.กะปง จ.พังงา

ชุมชนและทีมงานจากสำนักงานสนับสนุนกองทุนวิจัยภาค มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิจกรรมสำรวจสภาพแวดล้อมของพืชด้านชีวภาพ-กายภาพ

ภาพกิจกรรมเวทีระดมสมองเพื่อหาแนวทางความร่วมมือในการใช้ประโยชน์พืชท้องถิ่น

2 สิงหาคม 2551

ภาพที่มวิจัยศึกษาดูงานงานพืชสวนโลก

นำผลงานวิจัยร่วมแสดง

งานประชุมวิชาการและจัดนิทรรศการทรัพยากรไทย ประโยชน์แท้แก่มหาชน
ณ พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาฯ เขาหมาจอ ต.สามสสาร อ.สตึกบึง จ.ชลบุรี
วันที่ 30 ต.ค. -5 พ.ย. 2550

โครงการศึกษาพรรณไม้พื้นเมืองหายากและใกล้สูญพันธุ์เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้แนวทางการส่งเสริมเกษตรกรรมเพาะปลูกเป็นพืชเศรษฐกิจชุมชน อ.กะปอง จ.พังงา